

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Městského soudu
v Praze

ke sp. zn. 45 T 9/2019

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněné

Ing. E. B., nar. ***, trvale bytem ***,

Dovolání

proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 6. 2021 sp. zn. 8 To 39/2021, kterým byl na podkladě odvolání obviněné podle § 258 odst. 1 písm. c), d) a f), odst. 2 trestního řádu částečně zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2020 sp. zn. 45 T 9/2019, jímž byla obviněná Ing. E. B. uznána vinnou a byl jí uložen trest, a podle § 259 odst. 3 trestního řádu bylo nově rozhodnuto o vině a o trestu obviněné,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 7. 2020 sp. zn. 45 T 9/2019 byla obviněná Ing. E. B. uznána vinnou zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku a zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Těchto zločinů se dopustila jednáním popsáním ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně, na niž lze v plném rozsahu odkázat. Za tuto trestnou činnost byl obviněné podle § 329 odst. 3 trestního

zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání šesti roků, pro jehož výkon byla zařazena do věznice s ostrahou. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku byl obviněný dále uložen peněžitý trest v celkové výši 4.500.000 Kč a pro případ jeho nevykonání jí byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců.

2. Proti rozsudku Městského soudu v Praze podala obviněná odvolání, v němž napadla výrok o vině a trestu. Odvolání podali také další obvinění JUDr. J. H. a Ing. P. Ch., zúčastněné osoby, poškození a v neprospěch obviněné rovněž státní zástupce. Vrchní soud v Praze rozhodl o vyloučení odvolání obviněné a zúčastněných osob k samostatnému projednání. Nyní napadeným rozsudkem vrchní soud podle § 258 odst. 1 písm. c), d) a f), odst. 2 trestního řádu rozsudek soudu prvního stupně z podnětu odvolání obviněné Ing. E. B. a zúčastněných osob částečně zrušil, a to ve výrocích o vině a trestu, které se týkaly této obviněné, a ve výrocích o náhradě škody, zabránění věcí a zabránění náhradní hodnoty. Podle § 259 odst. 3 trestního řádu odvolací soud nově rozhodl tak, že obviněnou Ing. E. B. uznal vinnou přečinem maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku. Obviněné podle § 330 odst. 3 trestního zákoníku uložil trest odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání tří let. Poškození byli se svými nároky na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních. Odvolání státního zástupce podané v neprospěch obviněné a odvolání poškozených Ministerstva f., města P., S. p. úřadu a P. služeb a.s. zamítl podle § 256 trestního řádu.

3. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně neshledal přílehlavou právní kvalifikaci žalovaných skutků jako zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku a zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Z odstavců 33 až 35 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu vyplývá, že se neztotožnil se zdůvodněním otázky zavinění v odstavcích 177, 179, 194 a 200 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, který zde zvýraznil existenci srozumění s následkem vzhledem k vydávání rozhodnutí při naprosté neznalosti podstatných okolností, v podstatě nahodile.

4. Ve zmiňovaných pasážích odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně je konstatována angažovanost obviněné Ing. E. B. při vydávání rozhodnutí, výrazně převyšující pouhý podpis rozhodnutí. V případě posledních dvou rozhodnutí avizovala vydání pozemků restitucentům již řadu měsíců předem, ačkoli věděla, že příslušnými správními akty je bezprostředně rozhodováno o majetku jiných subjektů, které ke dni rozhodnutí dotčené pozemky vlastnily. Obviněná rovněž znala veškeré okolnosti, z nichž mohla dovodit, že pokud budou z majetku obchodních korporací odňaty pozemky, na kterých probíhala výstavba bytových domů, zasáhne tak do majetkové sféry a základní podnikatelské činnosti dotčené právnické osoby. Také tento následek byl kryt zaviněním ve formě minimálně úmyslu nepřímého. Obviněná fakticky a s plným vědomím důsledků vystupovala při jednání s právním zástupcem restitucentů, s tehdejšími vlastníky pozemků, avizovala vydání pozemků, sama si k přípravě rozhodnutí vyžadovala podklady na katastru nemovitostí, sama vedla dalšího obviněného JUDr. J. H. k vydání rozhodnutí, přičemž k vydání předběžného opatření mu přímo dala pokyn.

5. Je namístě dodat, že podle skutkových zjištění soudu prvního stupně jsou obviněné Ing. E. B. kladeny za vinu skutky vztahující se k rozhodnutím o žádostech podle

zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v tehdejší znění (dále jen „zákon o půdě“), ale rovněž k rozhodnutím, jimiž došlo k bezprostřední změně stávajícího vlastníka dotčených pozemků, resp. k vydání předběžného opatření ze dne 4. 6. 2012 č. j. PÚ 408/10.

6. Podle názoru odvolacího soudu vycházel soud prvního stupně v otázce zavinění z předpokladu, že každá úřední osoba, pokud rozhodne v rámci své pravomoci nesprávně, je trestně odpovědná za úmyslný trestný čin, protože je srozuměna s tím, že může způsobit škodu, případně někoho obohatit. Takový závěr však odvolací soud považuje za nesprávný a zavádějící, protože by vedl ke kriminalizaci obrovského množství úředních osob, které z různých důvodů rozhodly v rámci své pravomoci nesprávně. Trestní právo nemá sloužit k sankcím za nesprávná rozhodnutí, k tomu slouží opravné prostředky, které pro případ takových nesprávných rozhodnutí mají účastníci k dispozici. Podle názoru odvolacího soudu došlo k fatálnímu selhání, jestliže opravným prostředkem bylo napadeno pouze jedno z rozhodnutí, které navíc nadřízený orgán potvrdil. Srozumění s možným trestněprávním následkem navíc není možné klást za vinu tehdy, jde-li o běžné vyřizování pracovní agendy a je-li obviněný přesvědčen, že rozhodl správně a že se nedopouští ničeho nezákonného. Odvolací soud vyjádřil přesvědčení, že soud prvního stupně paradoxně „trestal“ obviněnou Ing. E. B. přísnější právní kvalifikací za to, že se o obsah rozhodnutí předkládaných obviněným JUDr. J. H. zajímala, na rozdíl od obviněného Ing. P. Ch., který o jejich obsah nejevil zájem, a přesto je podepsal. Obviněná Ing. E. B. tedy mělo být přikládáno k tíži, že se snažila svoji práci vykonávat zodpovědně, na rozdíl od obviněného Ing. P. Ch., který v této věci naprosto důvěřoval obviněnému JUDr. J. H.

7. S výše uvedeným právním závěrem odvolacího soudu, podle něhož nedošlo k naplnění subjektivní stránky ve formě úmyslného zavinění předvídaného u zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku, resp. zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku, se však nelze ztotožnit. Odvolací soud ve zjednodušeném náhledu na jednání obviněné Ing. E. B., pokud jej posoudil pouze jako přečin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, ponechal stranou podstatné skutečnosti vedoucí k dovození nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního zákoníku, u něhož postačuje srozumění vyjadřující kladný volní vztah pachatele ke způsobení následku, který je trestněprávně významný, aniž by způsobení takového následku muselo být jeho přímým cílem.

8. Je nezbytné předeslat, že žádným způsobem nejsou zpochybňována skutková zjištění, která i odvolací soud v odstavci 30 a 31 odůvodnění svého rozsudku pokládal za správná.

9. Odvolací soud předně vyšel z nesprávného názoru, že soud prvního stupně usiloval o trestněprávní postih vadných rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, jestliže k nápravě vad těchto rozhodnutí mají sloužit opravné prostředky. V konkrétních souvislostech se přitom již v podané obžalobě poukazuje na omezené možnosti navrhovatele podat proti vydanému rozhodnutí řádný opravný prostředek. Tyto právní závěry nebyly v řízení před soudem prvního stupně provedeným dokazováním zpochybněny ani vyvráceny (odstavec 181 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně).

10. Pozemkový úřad P. o podaných žádostech či předběžném opatření rozhodoval ve správním řízení podle zákona o půdě, které nemá a nemělo povahu sporného typu řízení, v němž rozhoduje nestranný a nezávislý arbitr, jakým je typicky soud. Správní orgán neprováděl standardní dokazování za součinnosti stran s protichůdnými zájmy v daném řízení, nýbrž posuzoval výlučně zákonnost uplatněného nároku v podané žádosti, podle čehož také formuloval výrok příslušného rozhodnutí.

11. Jak vyplývá ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2011 sp. zn. Tpjn 305/2010, publikovaného pod č. 51/2011 Sb. rozh. tr., důležitým momentem k určení, zda lze příslušnou instituci uvést v omyl, představuje skutečnost, jestli je v předmětném řízení „protistrana“, která ví, jaký je skutečný stav věci a nemůže tak být uvedena žalobcem v omyl. V nyní posuzovaném případě se ukazuje, že řízení o podané žádosti podle zákona o půdě vykazovalo charakter zásadně neveřejného nesporného řízení, v němž správní orgán sám z moci úřední podle zásady vyhledávací vycházel zejména z písemných tvrzení oprávněné osoby v podané žádosti, které měl ověřovat a primárně zjišťovat, zda žadatel má postavení oprávněné osoby podle § 4 zákona o půdě a zda příslušné nemovité věci přešly v rozhodné době na stát nebo na jinou právnickou osobu ve smyslu § 6 téhož zákona.

12. Existence nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního zákoníku je zde podporována dalšími skutečnostmi zjištěnými v posuzované věci. Ve shodě s částečným doznáním obviněného JUDr. J. H. lze připomenout, že tento podřízený obviněné Ing. E. B. rozhodoval kladně o žádostech osob za presumovaného stavu jejich příbuznosti pod tlakem restituce nějakým způsobem ukončit, načež v rozhodnutí týkajícího se Ex. B. přímo nabádal oprávněné, aby si podaly odvolání, tedy věděl, že jím vydané rozhodnutí je chybné (odstavec 10 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně).

13. Dále je nutno zdůraznit, že o části uplatněného nároku bylo již negativně rozhodnuto pozemkovým úřadem v roce 2002 (rozhodnutí č. j. PÚ 68/02 ze dne 10. 1. 2002, které zpracovala JUDr. A. M., č. l. 5912-5915). Již předtím dne 18. 11. 2009 (č. l. 5928) Pozemkový úřad P. upozornil na neúplnost skutkových zjištění v jím vydaných rozhodnutích č. j. PÚ 577/09 a PÚ 1690/09 nadřízený orgán. Dále ve spise obsažená řádná žádost ze dne 26. 4. 1991 (č. l. 5864) měla být doplněna podáním ze dne 30. 4. 1991 o další výčet požadovaných nemovitostí (č. l. 5865). Doplnění nebylo opatřeno podacím razítkem podatelny příslušného úřadu, je podepsáno pouze Ex. B. s dovětkem „i za Š. F. a F. Č.“, jejichž podpisy na tomto podání chybí a není připojena ani plná moc, která by oprávnila Ex. B. jednat za tyto osoby. K tomuto doplnění bylo k rukám obviněné Ing. E. B. doručeno vyžádané stanovisko Ministerstva f. ze dne 25. 7. 2012 (č. l. 506-509), jímž byla upozorněna, že dodatek nebyl řádně doručen a nelze jej považovat za návrh na zahájení řízení podle zákona o půdě. Vzhledem ke zmíněným okolnostem měla obviněná Ing. E. B. věnovat vyšší pozornost jí podepisovaným rozhodnutím zpracovaným JUDr. J. H. a výrok rozhodnutí kontrolovat i věcně, aby nedošlo k vydání nulitního rozhodnutí o žádosti, která nebyla řádně podána. Nabízí se poukázat rovněž na odstavce 29 až 30 odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2020 sp. zn. 1 As 150/2020, jde-li o přezkum rozhodnutí pozemkového úřadu, který se vztahuje k této trestní věci.

14. Obviněným JUDr. J. H. připravované nástiny rozhodnutí, které podepisovala obviněná Ing. E. B., nebyly v průběhu času skutkově a právně konzistentní, kdežto

měnily důvod právního nástupnictví žadatelky Ex. B. po zemřelém J. M. B. tak, aby mohlo být její žádosti vyhověno, což vypovídá o vědomé, úmyslné manipulaci se skutečnostmi, které vyplývaly z podkladů pro vydání jednotlivých rozhodnutí. Bylo v silách obviněné Ing. E. B. odhalit uvedené závady bez výraznějšího úsilí, například nahlédnutím do databáze E., zohledněním všech jí dostupných informací a skutečností týkajících se věci č. j. PÚ 2525/92, zvláště když v posuzované době sama iniciovala i vydání předběžného opatření č. j. PÚ 408/10 ze dne 4. 6. 2012.

15. K prvnímu rozhodnutí, které obviněná Ing. E. B. jako ředitelka Pozemkového úřadu P. podepsala, evidovanému pod č. j. PÚ 498/10 ze dne 21. 9. 2010, se ke dni 24. 5. 2011 váže „Uzavření soudního smíru s oprávněnými osobami Ing. Z. Č., I. Č., J. Ř., Ing. M. Š. a Ex. B.“, předložené Mgr. R. Z. jako ředitelem Pozemkového fondu, který věc projednal se svým 1. náměstkem JUDr. P. Š. (č. l. 12371-12372), neboť rovněž s tímto rozhodnutím byla spjata řada žalob, které podali restituenti ohledně vydání náhradních pozemků na území hlavního města P. a ve S. kraji. V této souvislosti pak restituenti podávali návrhy na vydání předběžných opatření, zakazujících Pozemkovému fondu dispozici s žalovanými pozemky. Z chronologického sledu proběhlých událostí proto nelze vyloučit, že iniciativa obviněné Ing. E. B. k vydání předběžného opatření Pozemkového úřadu P. ze dne 4. 6. 2012 č. j. PÚ 408/10 představuje reakci na aktivity restituentů vůči Pozemkovému úřadu P. Předběžné opatření nemohlo být zapsáno do katastru nemovitostí, což bylo Pozemkovému úřadu P. z jeho aplikační praxe známo. K uzavření smíru nedošlo, protože právní zástupce restituentů JUDr. H. nesouhlasil s požadavkem Pozemkového fondu, aby se restituenti vzdali dalších nároků ve věci restituace tzv. B. statku (např. č. l. 12304).

16. Krátce po vydání předběžného opatření dne 13. 6. 2012 podal Státní statek m. P. v likvidaci podnět Pozemkovému úřadu P. na obnovu řízení (č. l. 1034-1043) mj. ohledně rozhodnutí č. j. PÚ 910/11, případně dalších obdobných rozhodnutí, a to s odůvodněním, že v kontextu s předešlými sděleními Pozemkového úřadu P. nebyl příslušný nárok uplatněn řádně. Následně Pozemkový úřad P. pod č. j. PÚ 803/12 vydal dne 27. 6. 2012 rozhodnutí, které vypracoval obviněný JUDr. J. H. a podepsala obviněná Ing. E. B., podle něhož se obnova nepovoluje (č. l. 1044-1045). Rovněž v této souvislosti bylo povinností obviněné Ing. E. B. ověřit si potřebná skutková zjištění, tím spíše byla-li jinou osobou přímo napadána.

17. Pokud by obviněná Ing. E. B. po věcné stránce skutečně kontrolovala správnost tvrzení v nástinech rozhodnutí připravených JUDr. J. H., za vzniklé situace, ve které byla přítomna hrozba soudních řízení, nařizování předběžných opatření a vyřizování podnětů k obnově řízení, bylo by v jejich silách zásadní pochybení v rozhodnutí odhalit a iniciovat zrušení předchozích rozhodnutí u nadřízeného orgánu. Poukázat lze na věc, kde byl žalován Státní pozemkový úřad, rozhodovanou například rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2020 sp. zn. 1 As 150/2020.

18. Odvolací soud chybně redukoval zjištění k obviněné Ing. E. B. na nedbalost při přípravě, vypracování, a hlavně kontrole rozhodnutí, která vedla k vydání nesprávných rozhodnutí. To znamená, že vyšší aktivitu obviněné nehodnotil věcně, tedy z pohledu reálně zodpovědného plnění pracovních povinností ředitelky Pozemkového úřadu P. a z pohledu případné protiprávnosti, jelikož její vyšší aktivita vůbec nesměřovala k zajištění řádného a bezchybného chodu úřadu, v jehož čele

stála. Poukázat lze na iniciaci vydání předběžného opatření (skutek pod bodem 3 rozsudku odvolacího soudu), které mělo podle interního záznamu o schůzce ze dne 23. 7. 2012 za cíl pouze vytvořit časový prostor pro jednání společnosti M. V. a.s. s restituenty, takže samo o sobě ani nemělo směřovat k účelu, k němuž se předběžné opatření obvykle vydává (odstavec 143 rozsudku soudu prvního stupně). Navíc v diskusi na schůzce konané dne 23. 7. 2012 s obviněnou Ing. E. B. bylo napadeno, zda byl nárok restituentů uplatněn řádně a zda je dostatečný, načež obviněná Ing. E. B. podle zápisu, který sama vyhotovila, vystupovala v přímém rozporu se stanoviskem Ministerstva f., které měla následně obdržet, a ani po 25. 7. 2012 neučinila žádné kroky k odstranění protiprávního stavu, ale naopak. Její aktivita tedy tím spíše umožnila obviněnému JUDr. J. H. páchat trestnou činnost bez odhalení, potažmo byla způsobilá tuto trestnou činnost jejího podřízeného zaměstnance zakrýt (odstavce 144 a 145 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Z jejího vystupování přestávalo být zcela zřejmé, nakolik mělo jít o pochybení JUDr. J. H. jako zpracovatele nástinu rozhodnutí, nebo o její pochybení jako ředitelky, které do poslední chvíle obhajovala bez věcného přezkumu užitých argumentů v jí podepsaných rozhodnutích.

19. Na základě zásady gradace příčinné souvislosti platí, že pokud při vzniku následku spolupůsobilo více příčin, příčinná souvislost mezi jednáním a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistupuje ještě další skutečnost spolupůsobící ke vzniku následku a bez níž by k němu nebylo došlo. Právě za pomoci zásady gradace příčinné souvislosti lze v postupně vydávaných rozhodnutích obviněné Ing. E. B. shledávat podporu pro naplnění volní složky, tj. srozumění s tím, že poruší nebo ohrozí chráněný zájem. První jí podepsané, a tedy i vydané rozhodnutí pochází ze dne 21. 9. 2010 č. j. PÚ 498/10. Již k tomuto rozhodnutí se vázala celá řada žalob a návrhů restituentů na vydání předběžného opatření, načež bylo dne 24. 5. 2011 dozorčí radou schválené „Uzavření soudního smíru s oprávněnými osobami Ing. Z. Č., I. Č., J. Ř., Ing. M. Š. a E. B.“. Jak již bylo zmíněno v jiném ohledu, k uzavření smíru nedošlo, protože bylo spojeno s nezákonným požadavkem, aby se restituenti vzdali dalších nároků ve věci restituce tzv. B. statku (č. l. 12304). Na podkladě těchto okolností tedy měla obviněná Ing. E. B. příležitost přezkoumat správnost rozhodnutí, byl-li ze strany jiných osob napadán postup Pozemkového úřadu P.

20. Následně obviněná Ing. E. B. podepsala rozhodnutí ze dne 15. 12. 2011 č. j. PÚ 910/11, jehož správnost dne 13. 6. 2012 napadl Státní statek m. P. v likvidaci podnětem na obnovu řízení (č. l. 1034-1043), a to mj. s odůvodněním, že v kontextu s předešlými sděleními Pozemkového úřadu P. nebyl řádně uplatněn příslušný nárok žadatelů. Posléze Pozemkový úřad P. pod č. j. PÚ 803/12 dne 27. 6. 2012 (č. l. 1044-1045) vydal rozhodnutí, které vypracoval obviněný JUDr. J. H. a podepsala obviněná Ing. E. B., že se obnova nepovoluje. Jak již bylo zmíněno v této souvislosti bylo povinností obviněné Ing. E. B. ověřit tvrzená skutková zjištění, zvláště byla-li jinou osobou přímo napadána.

21. Rozhodnutí č. j. PÚ 721/12 ze dne 13. 12. 2012 a č. j. PÚ 1112/12 ze dne 27. 12. 2012 obviněná Ing. E. B. podepsala poté, co obdržela stanovisko Ministerstva f. ze dne 25. 7. 2012 (č. l. 506-509), jímž byla upozorněna, že dodatek k žádosti Ex. B. nebyl řádně doručen a nelze jej považovat za návrh na zahájení řízení podle zákona o půdě, což bylo v přímém rozporu s jí zastávaným názorem ještě na schůzce ze dne

23. 7. 2012 (odstavec 145 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Přesto svůj postoj nekorigovala a následně vydávaná rozhodnutí z tohoto pohledu více nekontrolovala, ačkoli obviněný JUDr. J. H. osobu žadatelky Ex. B. (k jejímuž doplnění žádosti se předtím vztahovalo sdělení Ministerstva f. ze dne 25. 7. 2012) v rozporu se skutečností označil za neteř po zemřelém J. M. B. Tyto změny a nové skutečnosti v rozhodovací praxi Pozemkového úřadu P. bylo v silách obviněné Ing. E. B. zaznamenat a řádně na ně reagovat. Pokud Pozemkový úřad P. v minulosti zjistil, že jím vydané rozhodnutí je nesprávné, inicioval u nadřízeného orgánu přezkum vadných rozhodnutí (odstavec 59 rozsudku soudu prvního stupně). Pokud se tak u žádného z rozhodnutí v období od 21. 9. 2010 do 27. 12. 2012 navzdory popsáním okolnostem nestalo a Pozemkový úřad P. na tyto změny nikdy poté nereagoval, byla tak obviněná Ing. E. B. jako ředitelka Pozemkového úřadu P. prokazatelně srozuměna s tím, že účinky vadného rozhodnutí nastanou.

22. V rámci gradace příčinné souvislosti je nutné navíc poukázat, že v posledních třech rozhodnutích podle skutků pod body 2 a 4 až 5 rozsudku odvolacího soudu došlo vadným rozhodnutím pravomocně ke změně vlastníka dotčených pozemků (odstavec 11 rozsudku odvolacího soudu). V případě skutku pod bodem 4 rozsudku odvolacího soudu došlo v důsledku výroku rozhodnutí Pozemkového úřadu P. č. j. PÚ 1112/12 ze dne 27. 12. 2012 k zastavení 2. – 8. etapy výstavby bytových domů probíhající na pozemcích, k zastavení prodeje bytových jednotek, dále k odstoupení od již uzavřených smluv o převodu bytových jednotek, takže vyústil v zásah do majetkové sféry dalších osob, čímž se odvolací soud nijak nezabýval, přestože tyto okolnosti převzal do popisu skutku.

23. Napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 6. 2021 sp. zn. 8 To 39/2021 však vykazuje i další vady, byť při právním posouzení jednání obviněné Ing. E. B. jen jako přečinu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku.

24. V souladu s popisem skutku odvolací soud uznal obviněnou Ing. E. B. vinnou ze spáchání celkem pěti přečinů maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku. Za těchto pět trestných činů měl obviněné za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku uložit úhrnný trest, jelikož jí ukládal trest za spáchání více trestných činů v témže řízení, což však neučinil a místo toho přistoupil k uložení prostého, samostatného trestu.

25. Dále za situace, že odvolací soud v jednání obviněné Ing. E. B. shledal subjektivní stránku ve formě nedbalostního zavinění, je zřejmé, že skutek pod bodem 4 opomněl souběžně kvalifikovat též podle § 330 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, jelikož obviněná takovým činem způsobila vážnou poruchu v činnosti právnické osoby, která je podnikatelem, tj. M. V. a.s. Přitom znaky uvedené kvalifikované skutkové podstaty trestného činu odvolací soud výslovně v popisu skutku vyjádřil (arg. „vydání nemovitostí dosud ve vlastnictví M. V. a.s. vedlo k zastavení 2. – 8. etapy výstavby bytových domů probíhající na pozemcích, k zastavení prodeje bytových jednotek, dále vedlo k odstoupení od již uzavřených smluv o převodu bytových jednotek“), jejich naplnění si byl tedy plně vědom (odstavec 11 rozsudku odvolacího soudu), přesto nakonec zůstaly stranou jím realizovaného právního posouzení.

26. Do popisu skutku pod bodem 3 rozsudku ze dne 9. 6. 2021 sp. zn. 8 To 39/2021 nepřevzal odvolací soud ty části skutku, které se vztahují k protiprávnosti, resp. nezákonnosti popsaného rozhodnutí, ačkoli tak předtím učinil soud prvního stupně v popisu skutku pod bodem III. 2) rozsudku ze dne 9. 7. 2020 sp. zn. 45 T 9/2019. Jde o pochybení, jelikož protiprávnost představuje obligatorní znak trestného činu. Pokud by Pozemkový úřad P. vydal oprávněně předběžné opatření, o kterém je zmínka ve skutku pod bodem 3), nešlo by z podstaty věci o trestný čin podle § 330 trestního zákoníku a obviněná Ing. E. B. mohla být pro tento skutek obžaloby zproštěna podle § 226 písm. b) trestního řádu. Ani k této skutečnosti není rozsudek odvolacího soudu, resp. jím učiněná změna v popisu skutku, zdůvodněn, čímž se v této části stal nepřezkoumatelným.

27. Odvolací soud dále v odstavci 43 rozsudku uvedl, že v úvahu přichází pouze užití kvalifikované skutkové podstaty podle § 330 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, neboť použitím i zvláště přitěžující okolnosti uvedené v písm. b) téhož ustanovení by se jednalo o dvojí přičítání téže skutečnosti k tíži obviněné Ing. E. B. Odvolací soud zastává názor, že obviněná nedbalostním jednáním nepopíratelně měla způsobit škodu, nelze ji však znovu klást za vinu, že o částku, kterou tato škoda představuje, někoho naprosto stejným jednáním obohatila. I tento právní závěr odvolacího soudu nelze považovat za správný, jelikož odporuje obecné zásadě, že každý skutek má být zásadně posouzen podle všech zákonných ustanovení, která na něj dopadají. Zásada zákazu dvojího přičítání se podle § 39 odst. 5 trestního zákoníku uplatní při ukládání trestu tam, kde má dojít k zohlednění všech v úvahu přicházejících přitěžujících okolností, nikoli v případě aplikace zákonných ustanovení, která na daný případ adresně dopadají. Podle § 39 odst. 5 trestního zákoníku platí, že nelze přihlídnout k okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu, včetně okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující. K okolnosti odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody například nelze přihlídnout jako k okolnosti polehčující. Právní kvalifikace skutku se však odehrává zcela mimo oblast upravenou v § 39 odst. 5 trestního zákoníku. Zákaz dvojího přičítání téže okolnosti má předcházet situaci, aby okolnost, která je zákonným znakem skutkové podstaty trestného činu, a to jak základní, tak i kvalifikované skutkové podstaty, byla ještě jednou zvláště hodnocena jako obecná polehčující nebo přitěžující okolnost (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2017 sp. zn. 4 Tdo 1379/2017).

28. Následujícím pochybením odvolacího soudu je, že do svého rozsudku nepřevzal výrok o zabrání věcí a zabrání náhradní hodnoty. Učinil tak s vysvětlením, že od vydání původního rozsudku došlo ve věci k významnému posunu. Obviněný JUDr. J. H. byl obžaloby zproštěn a zbývající obvinění byli uznáni vinnými pouze nedbalostními delikty. Právní kvalifikace obviněného Ing. P. Ch. ani obviněné Ing. E. B. nezahrnovala znak obohacení či obohacení jiného. Dále odvolací soud nedůvodně přisvědčil námitkám zúčastněných osob, že zajištěné pozemky nelze bez dalšího označit za bezprostřední výnos z trestné činnosti. Jednání obviněných zcela určitě nesměřovalo k vytvoření jakékoliv hodnoty, kterou by bylo možno označit jako výnos, což má být zřejmé z toho, že se trestné činnosti dopustili z nedbalosti, nikoliv úmyslně. Spojovat jejich jednání s výnosem pro další osoby nemá podle vyjádření odvolacího soudu žádnou oporu v dokazování v této konkrétní trestní věci. Je sice možné spojovat jejich jednání se vzniklou škodou, nikoliv však s výnosem. Odvolací soud uvedl, že pozemky nebyly získány trestným činem obviněných, tím vznikla maximálně škoda.

Navíc část pozemků byla vydána až následně dalšími rozhodnutími různých státních orgánů. Problematiku nabytí a vlastnictví těchto pozemků považoval za natolik spletitou, že by bylo nad rámec trestního řízení, které primárně rozhoduje o vině a trestu, že bude vhodnější přenechat ji k rozhodnutí civilnímu soudu, který má s restitučními spory mnohem větší zkušenosti a může se problematikou zabývat zevrubněji než soud v rámci trestního řízení.

29. Je třeba namítnout, že i výnos lze nepochybně získat nedbalostním trestným činem, čemuž též odpovídá například cílená konstrukce trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti podle § 217 trestního zákoníku. Pokud odvolací soud považoval legální definici v § 135b trestního zákoníku pro pachatele za přísnou vzhledem k době spáchání posuzovaných jednání, nebyl povinen ji na posuzovanou věc podle zásady o časové působnosti trestního zákona vůbec aplikovat s odkazem na podmínky § 2 odst. 1 trestního zákoníku. Nicméně uvedenými argumenty nelze vyloučit rozhodnutí o zabrání věci, pokud jsou jinak splněny všechny zákonné podmínky podle § 101 odst. 2 a podle § 102 trestního zákoníku, jak konstatoval soud prvního stupně v odstavci 231 a násl. odůvodnění rozsudku. I odvolací soud měl za to, že obviněná Ing. E. B. jednáním naplnila též znak „zajistí-li takovým činem jinému prospěch velkého rozsahu“, avšak jen z důvodu názoru na aplikaci obecné zásady zákazu dvojího přičítání téže skutečnosti, která je nyní rozporována, uvedenou skutečnost nezahrnul do konečných úvah o právní kvalifikaci skutku. Ani tato zjištění odvolacího soudu proto nemohou vylučovat vydání rozhodnutí podle § 101 odst. 2 a podle § 102 trestního zákoníku, jestliže k získání prospěchu, resp. výnosu u jiné osoby zde evidentně došlo.

30. Lze tedy shrnout, že Vrchní soud v Praze pochybil, pokud dospěl k závěru, že žalované skutky obviněné Ing. E. B. nejsou zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku, resp. zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku, a tyto skutky nesprávně právně posoudil. Tím své rozhodnutí zatížil vadou ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze vykazuje i další vady mající povahu hmotně právního posouzení, třebaže by jednání obviněné Ing. E. B. bylo kvalifikováno jako přečin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, čímž byl rovněž naplněn dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhují,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 6. 2021 sp. zn. 8 To 39/2021, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 18. srpna 2021

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce